

KIRKKONUMMI PAPPILA

Kiukaisten kulttuurin asuinpaikan koekaivaus

Jan Fast 2001

10.7.2002
Aikak. n. 145/30.7.2002

M

KIRKKONUMMI VANHA PAPPILA
KIUKAISTEN KULTTUURIN ASUINPAIKAN
KOEKAIVAUS

Jan Fast 2001

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO.....	1
2. KIRKKONUMMI VANHA PAPPILA - Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus.....	2
3. KAIVAUSPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA.....	3
4. TUTKIMUSMENETELMÄT.....	3
5. LÖYDÖT.....	4
6. YHTEENVETO.....	4
OTE PERUSKARTASTA.....	5
YLEISKARTTA.....	6

1. JOHDANTO

Jo Aarne Europeuksen tärkeässä teoksessa ”Fornfynd i Kyrkslätt och Esbo socknar” mainitaan Kirkkonummen Pappilan tienoilta löytyneen kiviesineitä. N.s. Vanhan Pappilan (oik. Prästbacka – Papinmäki) kivi-kautisen asuinpaikan löysi kuitenkin arkeologi Veikko Lehtosalo inventoidessaan Kirkkonummen aluetta vuonna 1963. Kesällä 1964 asuinpaikkaa tutki joukko opiskelijoita tohtori Carl-Fredrik Meinanderin johdolla. Kaivauksesta ei valitettavasti tehty kaivauskertomusta.

Kesäkuussa 2001 suoritti allekirjoittanut pienimuotoisen tarkastuskaivauksen asuinpaikalla. Kaivauksen tarkoituksena oli selvittää vuoden 1964 kaivausalueiden sijainti ja paikallistaa mahdollisia asuinpaikan rippeitä Pappilan päärakennuksen ympäristössä.

Tutkimukset kustansi Kirkkonummen kansalaisopisto ja työt tehtiin kurssimuotoisesti kesäkuun 2001 kahden ensimmäisen viikonlopun aikana. Kaivajina toimivat Kirkkonummen kansalaisopiston kurssilaiset yhteensä 5-12 henkilöä.

Helsingissä 26.6.2002.

Jan Fast

MJ NRO 257 01 0027

**2. KIRKKONUMMI VANHA PAPPILA (oik. PRÄSTKULLA-PAPINMÄKI)
- Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus**

Muinaisjäännöstyyppi:	Kivikautinen asuinpaikka, Kiukaisten kulttuuri
Suojeluluokka:	II
Kartta:	2032 08 Kirkkonummi (Hki 2002)
Kaupunki:	Kirkkonummi
Kylä:	Gesterby
Tilan rek no. ja maanomistaja:	3:56 om. Kirkkonummen seurakunta
Koord:	X= 6668 49 Y= 2524 66 Z= n. 19-24,5 mpy (arv. ala- yläraja)
Aikaisemmat tutkimukset:	1963 - Inv. Veikko Lehtosalo 1964 - Kaiv. C-F Meinander (ei kaivauskertomusta)
Aikaisemmat löydöt:	KM 16 289 (kaiv. C-F Meinander)
2001 tarkastuskaivauksen löydöt:	KM 33 113: 1-
Julkaisuja :	Europeus A. "Fornfynd från Kyrkslätt och Esbo socknar" no 31. SMYA XXXII:1 Meinander C-F. "Die Kiukaiskultur", s. 67. SMYA 53. Henricson E. "Kyrkan efter Porkala", s. 134-136. Kyrkslätt Hembygdsförenings Skrifter XVI. Ekenäs 1987.

3. KAIVAUSPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Vanhan Pappilan kivikautinen asuinpaikka sijaitsee n. 300 metriä Kirkkonummen kirkolta pohjoiseen Pappilan välittömässä läheisyydessä (sen eteläpuolella). Alun perin asuinpaikkalöytöjä on tavattu pappilan ohi kulkevan tien kummastakin leikkauksesta. Nyttemmin tien länsipuoli on kokonaan rakennettu eikä tien tällä puolella muinaisjäännöstä enää ole. Ennen kuin tien tälle puolelle rakennettiin uusi seurakuntatalo suoritettiin paikalla kuitenkin arkeologinen kaivaus (Meinander 1964). Kaivauksiin johtaneista mioelenkiintoisista vaiheista ks. Ericson Henrik ”Kyrkan efter Porkala.

Alue on etelään viettävä hiekkapohjainen rinne, osin puutarhamaata, osin niittyä ja peltoa. Paikalla kasvaa pensaita ja muutamia mäntyjä ja kuusia (joista yksi erityisen kookas). Johtuen rakennustoiminnasta ja Pappilan puutarhan maantasoitustöistä paikan alkuperäistä topografiaa on nykyään vaikea hahmottaa. Kivikauden lopulla alue on kuitenkin sijainnut mantereella niemenkärjessä, syvän merenlahden pohjukassa. Asuinpaikka ei ole sijainnut aivan muinaisella rantaviivalla vaan tasanteella ylärinteessä parisen metriä silloisen merenpinnan yläpuolella.

4. TUTKIMUSMENETELMÄT

Pappilan ympäristöä tutkittiin neliömetrin kokoisin koekuopin. Pappilan puutarhan alue todettiin jo tutkimuksen alkuvaiheessa täysin myllätyksi ja tasoitetuksi eikä sinne tehty koekuoppia. Koekuoppien kohdalla pintamaa poistettiin lapiolla ja kaivaminen suoritettiin kaivauslastoin kymmenen senttimetrin kerroksissa. Kaikki kaivettu maa-aines seulottiin huolellisesti.

Koska perustiedot asuinpaikan luonteesta ennen tarkastuskaivauksia olivat sangen puutteelliset päätettiin koekuopitus aloittaa pappilan ohi vievän tien itäpuolelta, tien ja pappilan puutarhaa rajaavan aidan väliin jäävältä kapealta kaistaleelta. Tien suuntaisesti avattiin tänne aluksi lapiolla kaksi koekuoppaa kahdenkymmenen metrin välein. Kummastakin koekuopasta saatiin löytöjä. Löytöjä tuli enemmän alemmalla sijainneesta koekuopasta (koekuoppa 3-4.) jossa myös näkyi likamaata. Koekuoppia laajennettiin kahden neliömetrin suuruisiksi.

Toiveikkaana siitä että asuinpaikka-alue voitaisiin rajata mahdollisimman vähin vaurioin avattiin seuraavana päivänä kolme koekuoppaa lisää pappilan puutarhan itäpuolelle mutta nämä olivat täysin löydöttömiä. Vasta neljäs samassa linjassa ollut (koekuoppa 5.), vanhan hiekkakuopan jyrkässä yläosassa sijainnut koekuoppa tuotti löytöinä vähäisen määrän iskoksia ja muutaman keramiikanpalan.

Pappilan puutarhan eteläpuolelle tehdyt kolme koekuoppaa olivat nekin kaikki löydöttömiä. Neljäs koekuoppa sijoitettiin suuren kuusen lähelle, puutarhan aidan ja pappilan ohi kulkevan tien rajaamalle, tasaiselle, heinää kasvavalle alueelle. Noin kolmekymmentä senttimetriä paksun peltomultakerroksen alta paljastui heti tummanharmaa likamaa joka jatkui syvimmillään lähes 80 cm:n syvyyteen maan pinnasta laskien. Likamaan alueella oli myös runsaasti löytöjä. Löytökerroksen luonteen selvittämiseksi koekuoppaa laajennettiin yhteensä 4 neliömetrin suuruisiksi. Koekuoppaa laajennettaessa paljastui että ensimmäinen kuoppa oli osunut

neliömäisen likamaaläikän keskivaiheille. Likamaaläikän reunoilla värjäätynyt löytökerros oli n. 20-30 cm:n vahvuinen.

Koekuopan löydöt herättivät toiveita ehjän kulttuurikerroksen säilymisestä pappilan lounaispuolella tien vieressä. Tämän runsaslöytöisen koekuopan pohjoispuolelle 5 m:n päähän tehty koekuopan kohdalla maa-aines oli kuitenkin täysin sekoittunut. Tien länsipuolella seisoivat vuonna 1965 valmistunut uusi seurakuntatalo.

6. LÖYDÖT

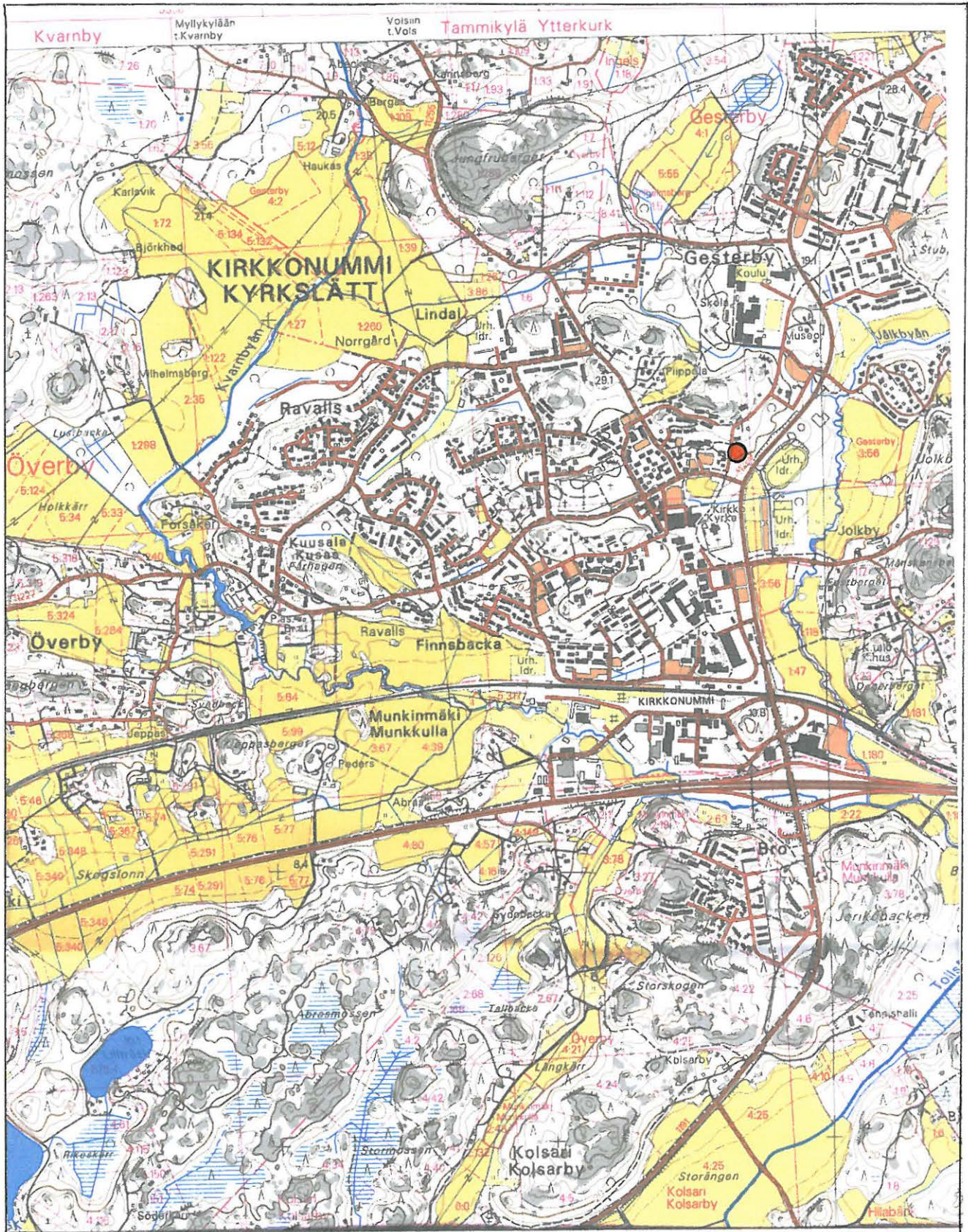
Löydöt keskittyivät välittömästi pappilan ohi kulkevan tien ja pappilan puutarhaa rajaavan aidan välimaastoon, toinen joskin vaatimattomampi löytöalue sijaitsee pappilan kaakkoispuolella vanhan hiekkakuopan reunassa (ks. yleiskartta s. 6).

Kaivauksen löydöt kuuluvat Kiukaisten kulttuurin piiriin. Varsinkin laajennetun koekuopan alueelta saatiin melko runsaasti tämän aikakauden keramiikkaa. Astiat ovat olleet hyvinkin erikokoisia, tasapohjaisista karkeasekoitteisista kuoppa- ja uurrekoristeisista astioista aivan pieniin kuppeihin. Saviastianpalojen joukossa on myös pieni määrä naarmupintaista keramiikka. Iskosmateriaali on lähes yksinomaan kvartsia ja kvartsiittia. Laajennetun koekuopan alueelta löytyi myös yksi pieni taltta sekä hiottu kiviesineen katkelma. Yhtään kiinteätä rakennetta ei kaivauksissa löydetty.

7. YHTEENVETO

Kirkkonummen Vanhan Pappilan oik. Prästkullan-Papinmäen kivikautisen asuinpaikan tarkastusluonteisessa koekaivauksessa tutkittiin koekuopin yhteensä 16 neliometriä. Koekaivaus paljasti kaksi pienialaista säilynyttä asuinpaikan osaa pappilan kaakkois- ja länsi/lounaispuolella (ks. yleiskartta s.6).

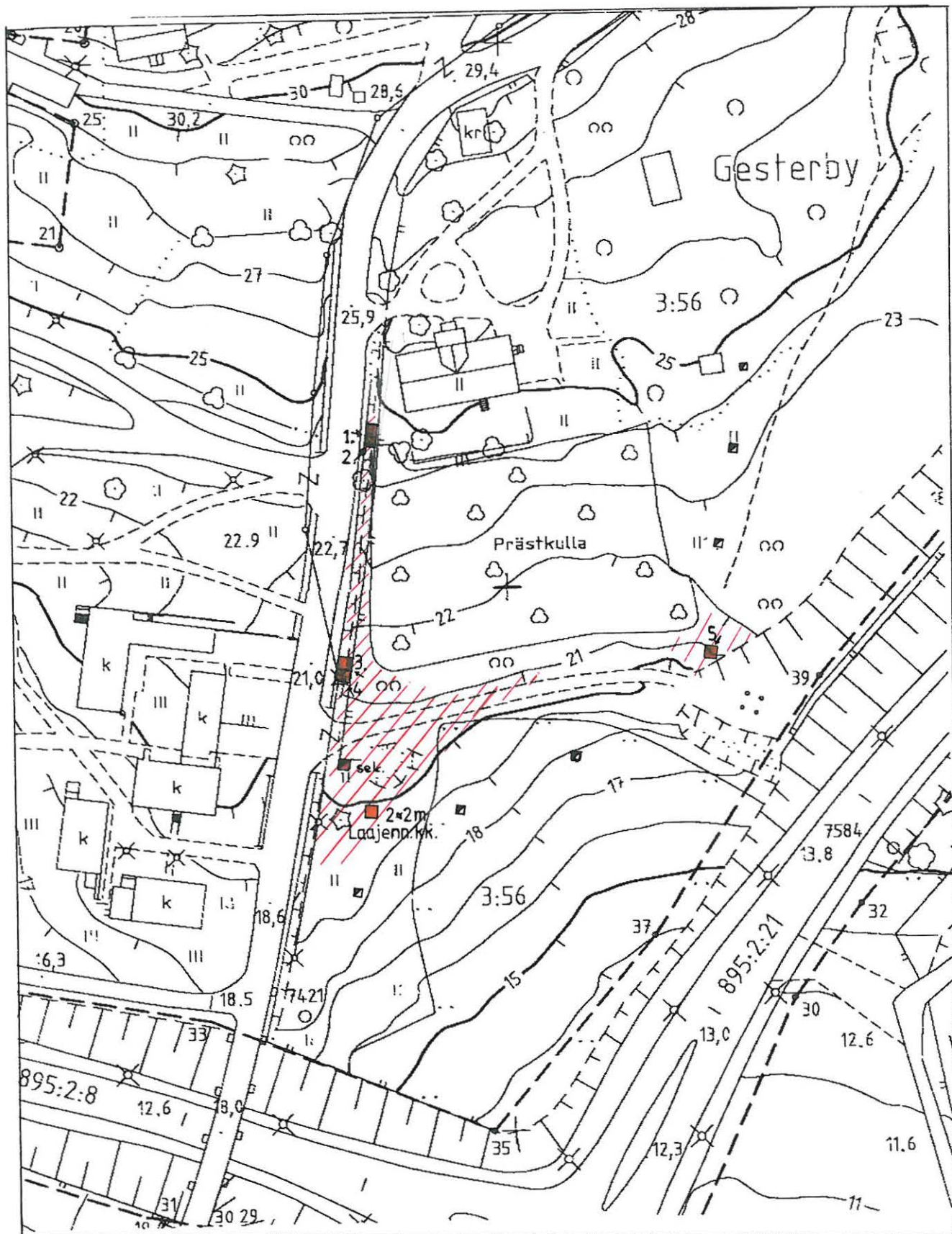
Vaikkakin asuinpaikka on surimmaksi osin tuhoutunut rakentamisen seurauksena on siitä säilynyt tutkimuksellisesti mielenkiintoisia osia. Osana Papinmäen Vanhan Pappilan puoleista kaunista kulttuurimaisemaa se muinaisjäännös muodostaa kiinnostavan ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kohteen aivan Kirkkonummen rakennetun keskustan tuntumassa. Sen tutkiminen lähiaikoina olisi siten erittäin suotavaa.

KIRKKONUMMI VANHA PAPPILA (PAPINMÄKI)

Ote peruskartasta 2032 08 Kirkkonummi 1:20 000

Kivikautinen asuinpaikka merkitty punaisella

KIRKKONUMMI VANHA PAPPILA (PAPINMÄKI)

Yleiskartta 1:500

- //// Kivikautinen asuinpaikka merkitty punaisella vinoviivoituksella
- Löydöllinen koekuoppa
- ▣ Löydötön koekuoppa